

Groen langs de Valkenboskade (foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)

GROEN IN DEN HAAG

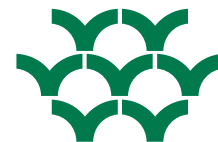
Winnaar of verliezer in het gevecht om de ruimte

Dit jaar willen wij de aandacht vestigen op het groen in de stad. Het is een bijzondere kwaliteit van Den Haag, die onder druk staat. Vanwege de klimaatverandering maar ook door de ecologische voetafdruk van de stad en de noodzaak om binnen de stadsgrens ruimte te vinden voor aanvullende woningbouw. Wat ons bezig houdt is de vraag hoe we onze groene kwaliteiten kunnen verdedigen in de strijd om de ruimte.

Behalve voor wonen, werken en verkeer moet er ook plaats zijn voor een leefomgeving die de gezondheid ten goede komt. In de wisselwerking tussen mens en omgeving is de groeiende stad steeds minder herbergzaam geworden, met veel verharding en verontreiniging. In de ondergrond kwam bodemleven in de knel door kelders, garages, tunnels, kabels en leidingen. De natuur werd stadsnatuur en in toenemende mate kijkgroen. Gedurende lange tijd heeft zo de verstedelijking een sterke wissel getrokken op de biodiversiteit en de weerbaarheid van het natuurlijk systeem.

Ongelijke verdeling

Bijna 20 procent van het totale oppervlak van Den Haag bestaat uit groen. Dat is wat Den Haag zo aantrekkelijk maakt als vestigingsmilieu. Alleen is de verdeling van die rijkdom ongelijk over de stad verdeeld. Dat leidt ertoe dat in het ene geval de economische waarde van woning en grond hoger uitpakt dan in het andere, maar vooral ook dat het stedelijke klimaat in de ene wijk beter is dan in de andere. Verharding geeft meer hittestress terwijl groen en water verkoeling brengen. Bomen vangen fijnstof af en zetten CO₂ om in zuurstof. Ze bieden schaduw en structuur aan pleinen en straten. Een goed stedelijk groenbeleid zou tekorten moeten compenseren en bestaande groene weelde moeten koesteren. Veel hangt daarbij af van de locatie, met name van de kans op een duurzame gezonde natuurlijke vegetatie. Waar de gebruiksdruk groot is, zoals in de binnenstad, zijn die kansen kleiner dan aan de stadstrand. Bomen aan de kust hebben het moeilijk vanwege de zoute wind. Groen in drukke winkelstraten komt vaak niet verder dan hier en daar een planten-

bak. Bij groenonderhoud en nieuwe aanplant zal men daar rekening mee moeten houden. Maar ook de ecologische verbindingen spelen een rol. Het komt goed uit dat Den Haag een aantal groengebieden heeft die hiervoor in de loop van de tijd robuust genoeg zijn gebleken. Het zijn vooral de grensgebieden tussen de oude bebouwingskernen die niet helemaal aaneen zijn gegroeid.

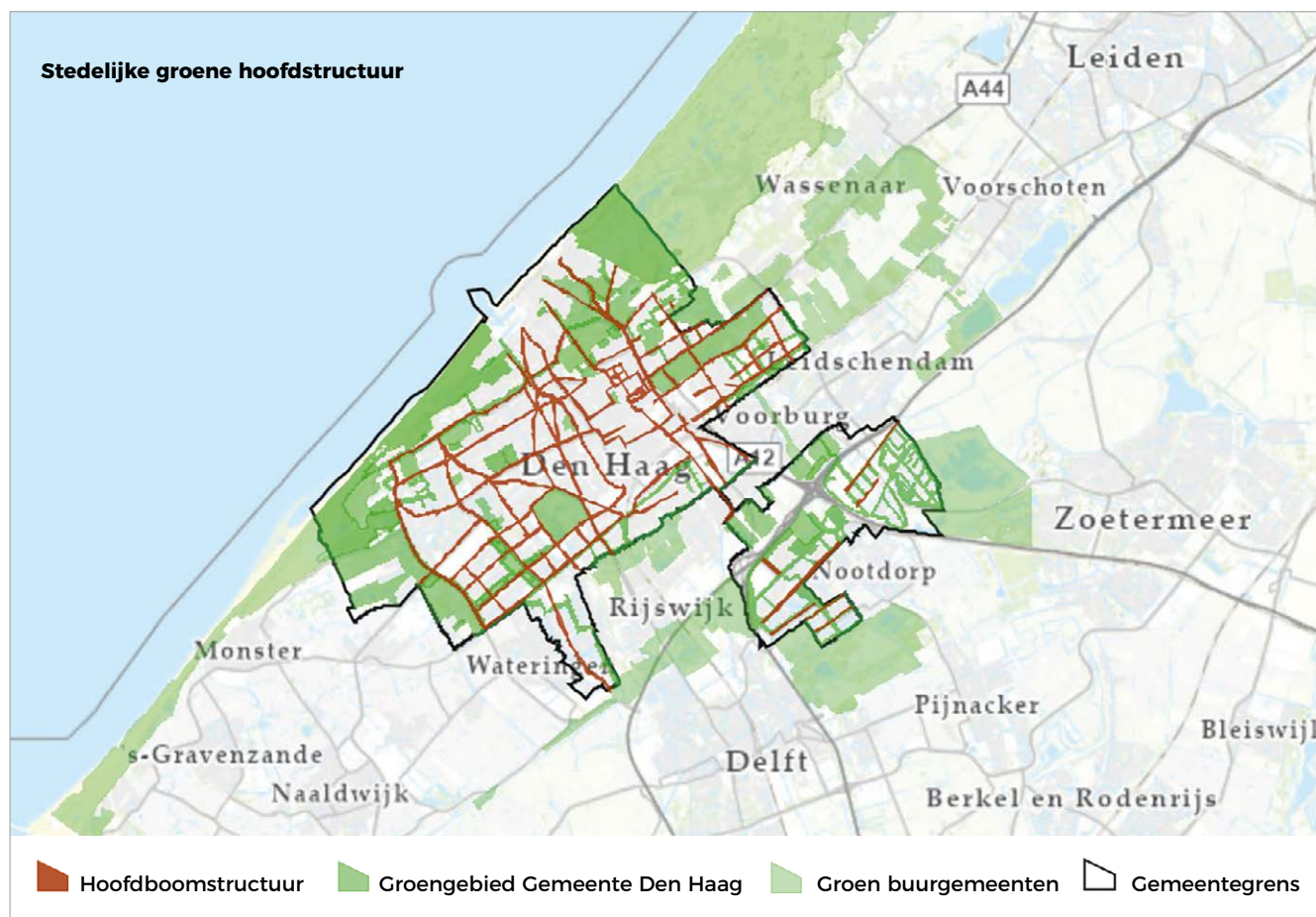
Er bleven groene zones over, zoals bijvoorbeeld de Scheveningse Bosjes en de Bosjes van Pex, die de stadsnatuur in leven houden en tegelijkertijd ons voorzien van het zo noodzakelijke gevoel van ruimte en bewegingsvrijheid. Zij vormen de ruggengraat van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

Deze uitzonderlijke groene oases zijn goud waard. Vanwege hun natuurwaarden en historie, en hun weerbaarheid tegen de klimaatverandering en oprukkende verstedelijking. Zij zijn de levensaders voor al die kleinere groene verbindingen die de stad kent, de haarvaten in het systeem, die bestaan uit buurtgroen van groot tot klein. Van bermen en slootkanten tot plantsoenen en tuinen. De gemeente formuleert hiervoor visies per stadsdeel, en ook referentiekaders zoals de Nota Haagse Stadsbomen of de Nota Stedelijke Ecologische

Verbindingszones. Of ze maakt plannen voor bijvoorbeeld het beheer van grotere groengebieden of de vervanging van populieren. Dit alles onder de paraplu van het overkoepelende Groenbeleidsplan van de gemeente.

Eén ecosysteem

Het aantal inwoners van Den Haag groeit met 50.000 tot 2030 (prognose gemeente d.d. september 2021). Per jaar worden 4.500 woningen gebouwd tot 2025 (CBS-prognose 2019-2050). Daarmee wordt het een uitdaging om de groene ruimte overeind te houden, tegen de verdrukking in. En gek genoeg is door de afname van de biodiversiteit in het buitengebied nu juist de stad als leefgebied voor veel planten en dieren belangrijker dan ooit. Al in 2016 had de Agenda Groen voor de Stad de intentie om de stad voor mensen, dieren en planten als één ecosysteem te laten functioneren. Met de plannen voor verdere verdichting wordt dit idee alleen maar ambitieuzer. De stedelijke groene hoofdstructuur is daarvoor de basis, en verder moet er een zo groot mogelijke rijkdom aan verschillende soorten kunnen bestaan. Het is zaak om bij alle transitie in de stad kansen te creëren om natuurkwaliteit toe te voegen.

Haagse groene hoofdstructuur en bomenstructuur (beeld Gemeente Den Haag)

Bij de ontwikkeling van grote projecten gebeurt dat door bouwinitiatieven eerst te onderzoeken op de milieueffecten. De m.e.r., de milieueffectrapportage, start met een zogenaamde Notitie reikwijdte en detailniveau. Daarin wordt aangegeven wat wordt onderzocht en getoetst aan criteria voor natuur en milieu.

De resultaten ervan worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan voor het projectgebied. Om een voorbeeld te noemen: voor het project Anna van Hannoverstraat 4, de locatie van het oude ministeriegebouw naast NS-station Laan van NOI, is onlangs een notitie vrijgegeven voor inspraak. De Vrienden hebben daarop een zienswijze ingediend, voornamelijk om de volgende stap, het bestemmingsplan, goed te kunnen beoordelen op onze kernpunten voor de leefomgeving, inclusief de groene kwaliteit. Maar ook de welstandstoets van een bouwproject kan een bijdrage leveren. Daarbij gaat het om de samenhang met de omgeving. De groene waardes tellen ook mee.

Groen loont

Al met al is de optelsom van alle veranderingen in de gebouwde omgeving van groot belang voor de totale groenkwaliteit in de stad. Als maar steeds bij ieder project wordt verzekerd dat per saldo het groen er beter van wordt. Dat kan inhouden dat verharding plaats maakt voor groen, dat bestaand groen wordt verbeterd, toekomstbestendiger wordt gemaakt of anderszins effectiever bijdraagt aan de ecologie, een prettiger stadsklimaat of de sfeer in de straat.

Als alle betrokken partijen dit in het vizier hebben, van goede wil zijn en het toezicht oplettend is, dan helpen ook alle kleine beetjes. De gemeente kan stimuleren door een progressief groenbeleid duidelijk als voorwaarde op te nemen in startdocumenten voor projecten en door in de gemeentebegroting het groenbudget op peil te houden. Of desnoods extra ruimte voor groen te scheppen in wijken waar dat tekortschiet. En dan zijn er ook private partijen en projectontwikkelaars die zich ervan bewust zijn dat groene kwaliteit de waarde van onroerend ten goede komt. Soms zelfs met een waardestijging van 4 tot 5 procent. Investeren in groen loont. En ten slotte is de individuele stadsbewoner met een tuin ook een factor. Door de tegels te vervangen door beplanting in een ademende bodem, bomen toe te voegen en het erf goed te verzorgen.

Wat de Vrienden van Den Haag kunnen bijdragen is nauwlettend volgen van de ontwikkelingen en acteren op die momenten waarbij groen dreigt het onderspit te delven. We proberen daarbij onze bijdragen zo te richten dat ze op de juiste plaats in het bestuursproces landen en een toevoeging kunnen zijn aan een genuanceerde belangenafweging en het vinden van oplossingen.

Elsbeth van Hijlckama Vlieg

Werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen
stadsbeeldenstadsgroen@vriendenvandenhaag.nl

Kraayenstein, Loosduinen. Groen-blauwe omgevingskwaliteit (foto Elsbeth van Hijlckama Vlieg)